

Pyhäjärvi

Perjantai 19. lokakuuta 2012

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 10 57. vuosikerta

Suomen sukututkijaverkosto on laaja ja vuorovaikutteinen

Sukututkijat ja oman sukusensa juurista kiinnostuneet henkilöt kokoontuivat 13.-14.10.2012 jo neljännen toista kerran Vantaan Hiekkaharjussa sijaitsevalle Varia-ammattioppilaitokselle.

Tällä kertaa näytteille asettajia oli 86. Tämä on osoitus siitä, miten laaja sukututkijaverkosto on maassamme. Vuorovaikutus ja asiaan vihkiytyneiden tutkijoiden mielenkiintoiset luennot tässä verkostossa rikastuttavat yksittäisen sukututkijan tietoja ja taitoja. Rohkeus aloittaa ja jatkaa omien juuriensa tutkimista syvenee.

SIVU 2

Vanhat kartat kiinnostivat. Pentti Warvas vasemmalla ja Jyrki Warvas oikealla tutkivat mielenkiinnolla Esko Simonsen esittelyä heidän sukusensa entisistä asuinsijoista. Kuvat: Kauko Hinkkanen.

Joka vuosi ilmestyy uusia sukukirjoja ja – historiikkeja, jotka syventävät tietoja omista juuristamme. Tutkimalla – ristiinarvioimalla - useita kirjoja saamme vahvistettua sukumme taustoja ja elämää entisajan arjessa.

Mukana tapahtumassa Pärssisen Sukuseuran hallituksen jäseniä: Timo Pohjola, Taisto Helle, Seija Pärssinen, Antero Pärssinen ja Ilmo Pärssinen. Kuva: Kaarina Pärssinen.

Kansallispuvut ovat kädentaitea kauneimmillaan

Pyhäjärven puku nähtiin Karjalatalon kansallispukutapahtumassa Pirjo Kiialan yllä.

Karjalan Liiton kädentaiteiden teemavuosi huipentui upeaan kansallispuvuihin esittelyyn Karjalatalolla.

Ensi vuoden teemaksi on valittu musiikki, mikä toivotaan huomiotavan eri seurojen ja muiden yhteisöjen vuoden 2013 toiminnassa.

SIVU 5

Kotiinpaluu 70 vuoden takaa on yhä mielessä

70 vuotta on pitkä aika. Itseltäni nuo vuosikymmenet olivat hetkessä poissa, kun viime elokuussa sain nähdä jälleen kotikylän, niin muuttuneen ja niin tutun.

Kotivanhusta katsellessa mieleeni palautui kesä 1942. Se oli toinen jatkosodan kesä. Oli päästy takaisin, oli päästy kotiin. Mikä riemullinen kokemus! Muistan tuon ajan, olinhan jo 10-vuotias. Kotikylä oli

puoliksi tuhoutunut, mutta siellä, kuten muillakin sodan hävittämällä paikoilla alkoi toiveikas raunioille rakentaminen. Teki mieli täydentää muistikuviani, ja matkalta palattua luin kotikylästä kertovasta Vaellusvuodet -kirjasta aikalaisten kerrontaa tuolta ajalta.

ANNA-LIISA HEIKKILÄ

SIVUT 6-7

Johannes Ijäs ja Anna Liisa Heikkilä seppelienlaskussa vapaussodassa kaatuneiden muistomerkillä kesällä 2012. Kuva: Seija Pärssinen.

19. lokakuuta 2012

Säät ja ilmat säätää

Kuluneen vuoden yleisin puheenaihe Suomessa on ollut säätila. Säiden kommentointi on helppo tapa aloittaa keskustelu ventovieraankin kanssa. Ja tämän vuoden vaihtelevat sääilmiöt ovat eittämättä antaneet aihetta paitsi "small talkiin" niin myös perusteellisempaan mielipiteenvaihtoon. Vuosi alkoi Tapaninpäivän myrskyjen jälkihoidolla. Sähkökatkot venyivät pahimmillaan parin viikon mittaisiksi. Kaatuneita puita korjattiin pitkälle kevääseen ja kesään. Maastossa liikkuesssa on voinut todeta, että tuulenaatoja on metsiin jäämässä lahoamaan runsain mitoin. Siinä riittää ötököille ja sienille purtavaa vuosikymmeneksi eteenpäin.

Maanviljelyn kannalta toukokuu oli säätilan puolesta ailahtelevaa. Kylvöt venyivät monilla kesäkuun puolelle. Harvinaiset kesätulvat koettelivat sekä Pohjois-Pohjanmaata että eräitä alueita Länsi-Suomessa. Hyvää poutaa kesällä oli satunnaisesti, helleraja yli vain muutaman kerran. Vielä heinäkuun lopulla monet odottivat, että milloin se kesä oikein alkaa. Elokuusta lähtien Suomen ylle virtasi taajaan tahtiin matalapaineita, joiden pilvirintamat tyhjänsivät vesilastinsa tuon tuostakin. Edelleen syys- ja lokakuussa paikoin lyötiin kuukausittain sade-ennätyksiä ja tulvat aiheuttivat paikoin mittavaa vahinkoa kiinteistöille. Suurin vahinko koitui viljelyksille, puinteja tehtiin vielä lokakuun puolivälissä ja osa sadosta tuhoutui totaalisesti.

Lehdissä on muisteltu viidenkymmenen vuoden takaisia satovahinkoja, jotka tekivät vuodesta 1962 sotien jälkeisen ajan pahimman katovuoden. Perunannostoon ja viljankorjuuseen määrättiin tuhansia varusmiehiä ja monilta työpaikoilta värvättiin apu-työvoimaa talkoohengessä maatilojen avuksi. Tuolloin lokakuulle ajoittuneet pitkät poudat ja em. lisätyövoima helpottivat tilannetta merkittävästi. Myöskin vuotta 1987 muistellaan suurista satovahingoista. Suomen olosuhteissa katovuosia sattuu n. kerran vuosikymmenessä. Vaikka osa sadosta menetetään, ei ruokahuolto nykyisin onneksi ole vaarassa, kuten esi-isiemme aikaan. Ruuan tuonnilla joudutaan paikkaamaan joiltain osin vajeita, joita ei nyt saada omasta maasta. Toistaiseksi maailmanmarkkinoilta on saatavissa täydennystä, tosin korkeampaan hintaan. Itsenäisen maan ruokahuollon ytimen pitää perustua omaan tuotantoon. Muiden varaan jättäytyminen voi olla kohtalokasta.

Vuoden aikana on toivottavasti ollut myös paljon ilon aiheita. Karjalaan on tehty onnistuneita kotiseutumatkkoja ja suvut ja perheet ovat kokoontuneet moniin mukaviin tapahtumiin. Vaikka vuoden lyhyimmät päivät ja pimeä aika ovat lähestymässä, voi syksystä ja alkutalvesta löytää paljon positiivista. Ilman huonoa omaatuntoa voi rauhoittaa viikonloppuja ja iltoja sekä levätä. Henkistä ja fyysistä "akkujen lataamista" tarvitsee jokainen, olipa sitten opiskelemaisissa, työelämässä, työtä etsimässä tai eläkkeellä.

Tällä kertaa on normaalia enemmän syitä toivottava parempaa loppuvuotta!

MARKKU
PÄRSSINEN

Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen jäsen

Kartat ja kirjat kiinnostavat sukuja

Kuulutko sukuuni -tapahtumassa Suvannon seudun sukututkijoilla oli entiseen tapaan oma osastonsa, jossa viiden pitäjän; Pyhäjärven, Sakkolan, Raudun, Metsäpirtin ja Vuokselan, päivystäjät esittelivät alueensa sukuja ja elinympäristöään vuosisatojen saatossa.

Erityisen mielenkiinnon kohteeksi tulivat 1700-luvun verokartat, tiloilla asuvat perheet ja maanomistuksessa tapahtuneet muutokset 1930-luvulle saakka. Suku-, koulu- ja kyläkirja-uutuudet kiinnostivat niin edelleen. Useat henkilöt pysähtyivät tekemään muistiinpanoja sukunsa jäsenistä eri sukukirjoista. Näytteillä ollut kirjallisuus kiinnosti siinä määrin, että innostuneimmat lupasivat tulla tutkimusmatkalle toisenä päivänä uudelleen.

Kirjauutuuksia ilmestyy joka vuosi. Tänä vuonna esillä oli kaksi suurteosta: Henttosten sukukirja "Myö Henttosten Karjalast" ja Ihalaisen suvun elämäntapaileesta kertova "Elämää edestakaisin". Kirjat poikkeavat toisistaan rakenteeltaan. Edellinen on perinteinen ammattimaisesti tehty sukukirja. Jälkimmäinen rakentuu pääosin kirjeenvaihtoon, jossa ihmisten tunne-elämä saa merkittävän sijan siinä hetkessä, joka kulloinkin on esillä.

Sukututkimuspiirillä oli nyt ensimmäistä kertaa esillä myyntipöytä, johon oli kerätty edulliseen hintaan myytäväksi sukututkimuspiirin sukututkijoiden lähdekirjallisuutta. Tämä pöytä kiinnosti kävijöitä, koska

Sukupäivien lomassa aika käytetään tehokkaasti tulevan kirjallisuuden valmisteluun. Kuvassa vasemmalta; Jyrki Warvas, Osmo Tuokko, Helle Mattila, Ilmi Pesonen ja Varpu Sumsa ovat syventyneenä vuoden 1918 tapahtumien dokumentointiin.

esillä oli harvoin eteen tulevia kirjajharvinaisuuksia. Pöydän antiin kohdistuu huomattavia odotuksia myös tuleville vuosille. – Kirjallisuus kierto on tulevia sukututkijoita varten!

Sukututkijan mahdollisuudet eri tietolähteille avaruvat entisestään. Digitaaliset aineistot ovat yhä useamman tutkijan hyödynnettävissä sekä kansallisarkistossa että kansalliskirjastossa. Kannattaa vierailla arkistojen uudistuvilla sivuilla. Sukututkimusta voi harrastaa melko pitkälle omassa kodissaan menemättä arkistojen uumeniin.

KAUKO
HINKKANEN

Pärssisen Sukuseuralaisia mukana Kuulutko sukuuni -tapahtumassa: Kaarina Pärssinen, Timo Pohjola ja Ilmo Pärssinen sukuseuran hallituksesta sekä seuran jäsen, Suomen Sukututkimusseuran kirjastonhoitaja Vuokko Pärssiinen-Tainio.

Karjala tanssii -uutuuslevyltä löytyy useiden tunnettujen esittäjien musiikkia

Valinnat on tehty 276 uuden sävellyksen joukosta

Uudelle karjalaismusiikille on tilaus. Tätä osoittaa selvästi Karjalaisseurojen Tampereen piirin musiikkitoimikunnan viime vuonna julkaiseman Äiti Karjala -levyn saama suosio. Vanhat valssit ja jenkat ovat ihania, mutta uutta tarvitaan.

Nyt julkaistava Karjala tanssii -levy sisältää nimensä mukaisesti tanssittavaa musiikkia. Levyltä löytyy useita varsin nimekkäitä esittäjiä: **Kaija Pohjola, Sanna-Mari Titov, Eki Jan-**

tunen, Markku Aro ja monia muita.

– Levyn syntyhistoria alkoi, kun Tampereen piiri lähti 2009 hakemaan uusia sävellyksiä sävellyskilpailulla. Tavoitteena oli saada uusia karjalais-sävellyksiä, joiden toivottiin nousevan myös suuren yleisön tietoisuuteen. Tulos oli lähes uskomaton. Kilpailuun tuli 276 edotusta, kertoo Ritva Surakka.

– Hienoja sävellyksiä ei tietenkään nyt pidä jättää

arkistojen kätköihin. Niin syntyi hyvän vastaanoton saanut Äiti Karjala -levy. Se saa nyt jatkoa Karjala tanssii -levystä. Uusi äänite toteuttaa erinomaisesti Karjalan Liiton ensi vuoden Karjalainen kulttuuri -teemaa, johon kuuluu tietysti olennaisena osana karjalainen musiikki.

Tampereen piirin musiikkitoimikunnan aktiivisuus ei pääty nyt julkistettavaan levyyn. Pohdinnassa jo on kilpailusävelmistä tehtävän

laulukirjan aikaansaaminen.

– Kaikki julkistamistilaisuuteen 20 euron pääsylipun ostaneet saavat mukaansa uuden levyn tai aiemmin julkaistun Äiti Karjala -äänitteen ja vielä kahvitkin sisältyvät lippuhintaan, Surakka vinkkaa.

Karjala tanssii -levyn julkistamistilaisuus sunnuntai-
na 21.10. klo 14 Tampereen Työväentalon konserttisalissa os. Hämeenpuisto 28.
-MRT

Evakkoäideille pystytetään oma patsas

Karjalan Liiton hallitus on päättänyt ryhtyä toimeen evakkoäidin patsaan aikaansaamiseksi. Asian toi julkisuuteen Karjalan Liiton puheenjohtaja **Marjo Matikainen-Kallström** terveystilaisuudessa Karjalan

Liiton kesäjuhilla Lahdessa.

– Patsas kunnioittaa heidän suuriarvoista ja raskasta taivaltaan, kun koti piti jättää Karjalaan ja aloittaa elämä alusta uudella paikkakunnalla, uusissa tu-

vissa outojen ihmisten ympäröimänä. Nyt viimeistään on tullut aika toteuttaa hanke, painotti Matikainen-Kallström.

Hanketta vie eteenpäin muistomerkkityöryhmä, joka vastaa hankkeen to-

teuttamisesta hallituksen alaisuudessa.

– Patsashankkeelle haetaan keräyslupa ja se rahoitetaan keräyksessä saaduista varoista. Patsaan sijoituspaikka on vielä avoin.

-MRT

Rotjanlahden Äikiät tekevät sukujulkaisun

Viime lehdessä kerroin Äikiän suvun vuoden 2012 kokoontumisesta. Otsakkeeseen oli pujahtanut ajatusvirhe. Emme suinkaan kokoontuneet tällä kertaa Huitisissa vaan Kokemäen Kauhatsalla **Pirkko** ja **Kauko Hinkkasen** vapaa-ajan asunnolla. Itse jutusta asia kyllä selvisi. Muutamana viime vuonna ovat suvun nuoret hieman tavanomaista enemmän ehittäneet osallistua tapaamisiin. Ehkä tuo elokuinen tapaaminen tänä vuonna sittenkin oli osanottajista ennätys.

Me vielä elossa olevat serkukset olemme innokkaasti lähettäneet valokuvia ja muistitietoa Kaukolle, joka kokoaa kovaa vauhtia niistä jonkun asteista sukujulkaisua. Kuten jo aikaisemmin on tullut mainittua, aineiston laajuuden johdosta pidättäytyään tulevassa yhteenvedossa pääosin Ivaskansaaresta lähtöisin olevan **Aapro Äikiän** ja hänen vaimonsa, Rotjanlahdesta olleen **Helka Äikiän** o.s. **Pusan** ja heidän jälkeläistensä elämänvaiheisiin. Toki käy-

dään tarpeellisen osin läpi **Mikko** ja **Anna Pusan** Yrjölän tilasta halotun Mikolan tilan vaiheita. Tallella on paitsi valokuvia, myös useimmat maakauppojen alkuperäiskappalet.

Tarkkaa muistitietoa on 80-vuotiaalla suvun vanhimmalla **Aarni Äikiällä**. Kauko ehti myös monista seikoista haastatella vuosi sitten kuollutta äitiään **Hiljaa**.

Rotjanlahden Mikolan tilan rakennusten karkeat pohjapiirrokset löytyivät **Juho Äikiän** laatimista korvausasiakirjoista. Niihin on nyt piirretty ikkunat, ovet ja muurien paikat. Vähitellen on myös hahmotumassa silloisten asukkaiden sänkyjen paikat. Talossa sijaitsi myös Rotjanlahden Osuuskassan konttori. Vuonna 2002 talo ja sen läheisyydessä olleet muut rakennukset tuhoutuivat ja jäljellä on enää ainoastaan 1930-luvulla valmistunut betonivuorattu maakellari.

Oheiset valokuvat kertovat, että suvusta on otettu yhteisiä valokuvia vuosikymmenien saatossa.

Vanhimpia ryhmäkuvia on tuo ilmeisesti 1931 ke-sällä otettu valokuva.

REINO ÄIKIÄ

Henkilöt vasemmalta istumassa Anna Pusa o.s. Puputti (1849-1932), Helena Äikiä o.s. Pusa (1874-1965) sylissään Armaan ja Alisan poika Arvo (1929-1933), Helenan mies Aapro Äikiä (1870-1940) ja takana vasemmalta perheen vanhin poika Armas (1901-1995) ja vaimonsa Aliisa o.s. Happonen (1905-1979), Juho (1904-1976), Hilja tytär (1914-2011 ja Viljo (1910-1997). Anna Pusan puoliso Mikko Pusa ei suostunut tulemaan jostain syystä yhteiseen valokuvaan. Mikko oli syntynyt 1849 ja kuoli 1938.

Tämä valokuva on otettu Alavudella ilmeisesti 1940. Liekö kuva otettu Aapron hautajaisten yhteydessä, kun väki on mustiin puettuna. Paljon on tapahtunut reilun kymmenen vuoden aikana. Isoäiti Helena Äikiä istuu edelleen lähisukunsa keskellä. Tytär Hilja on avioitunut Arvi Hinkkasen kanssa ja esikoinen, 1939 syntynyt Kauko siinä katselee jo terhakkaana maailmaa. Pojista myös Juho on pitkästi yli 30-vuotiaana solminut avioliiton Aino Äikiän o.s. Sonne kanssa ja tämän kirjoittaja 1939 syntynyt Reino-poika on myös kuvassa mukana. Äitinsä takana seisova Viljo on edelleen poikamiehenä. Vanhin lapsista Armas on vaimonsa Aliisan kanssa saanut perhelisäystä kolmen lapsen muodossa. Aikaisemmin lapsena kuolleiden Arvon ja tytärvauvan tilalle ovat syntyneet lapset Aarni, Martti ja Helka. Näistä Martti kuoli jatkosodan aikana tapaturmaisesti Pyhäjärvellä.

Juho Äikiän täyttäessä 70 vuotta sisarukset puolisoineen kokoontuivat yhteiseen kuvaan. Kuvassa olevista enää elossa on Viljon puoliso Saara o.s. Musakka s. 10.4.1930. Dementiasta kärsivä Saara-täti on jo vuosia ollut Kuninkaisten vanhainkodissa.

Ukkosen sukuseura Koukunniemi-Lohijoki terveisiä

Ukkosen sukuseura ry on toiminut vuodesta 1990. Seuran perustamispöytäkirja on allekirjoitettu 6.3.1993 Riihimäellä. Olemme järjestäneet suvukokouksissa arpajaisia ja näin keränneet sukuseuralle varoja. Suvukokouksissa on vuosittain ollut läsnä 25-50 henkilöä.

Sukuseuran hallitukseen kuuluvat tällä hetkellä seuraavat jäsenet: puheenjohtaja **Tuija Ukkonen** Ikaa-

lisista, **Eeva Jylhä-Ollila** Harjavallasta, **Pekka Toivanen** Porista, **Riitta Pykäläinen** Tampereelta, **Raimo Honkasalo** Porista, **Matti Laamanen** Nakkilasta, **Pertti Marttila** Raumalta, **Mirja Blomqvist** Helsingistä ja **Timo Ukkonen** Kangasalalta.

Hallitus on kokoontunut kaksi kertaa: järjestäytymiskokous 8.10.2011 ja 3.3.2012 Porissa. Toimin-

nantarkastajana toimii **Osmo Juvonen** Helsingistä ja varalla **Tiina Inkinen** Savonlinnasta.

Sukukokous pidettiin 14.7.2012 Kuninkaisten koulutus- ja kulttuurikeskuksessa Huitisissa Vpl. Pyhäjärvi-juhlien yhteydessä. Läsnä oli 24 suvun jäsentä.

Sukuseura kunniajäsenet ovat **Anna Rämö**, **Aulis**

Ukkonen, Helena Kovero, Pauli Inkinen, Laila Innanen, Taisto Kaipiaisen, Osmo Juvonen ja Marja-Riitta Hakala.

Sukuseura on päivittänyt lisä sivuja sukukirjaan. Niitä voi tilata Tuija Ukkoselta hintaan 5 euroa, tuija.ukkonen@ikaalinen.fi.

Ensi vuoden suvukokoukseen päivitämme lisä sivuja uudestaan. Toimita tie-

dot juhannukseen 2013 mennessä sähköpostilla: tuija.ukkonen@ikaalinen.fi

Ukkosen sukuseura kiittää kaikkia seuran toiminnassa mukana olleita henkilöitä. Sukuseuran kotisivut löytyvät osoitteesta: www.ukkoset.org. Käy tutustumassa!

MARJA-LEENA TUOMISAARI

Tilaa Pyhäjärvi-lehti omaksi, ystävälle tai sukulaiselle lahjaksi p. 040 730 2622

Pyhäjärvi

Merkkipäiviä

Olga Silvennoinen täytti 100 vuotta Huittisissa

Harvinaisen 100 vuoden iän saavutti Huittisissa asuva **Olga Silvennoinen**. Hän on syntynyt 14.9.1912 Kurkijoella, josta perheensä mukana muutti 1920-luvulla Vpl. Pyhäjärvelle Kallenkartanon alueelle.

Nuoruutensa päivät hän työskenteli Taubilan kartanossa erilaisissa työtehtävissä. Sotien jälkeen evakotapaaleen päätteeksi uusi kotipaikka löytyi Huittisten Jokisivulta, jossa yhdessä **Erkki-** ja **Sulo-**veljiensä kanssa pitivät maalaistaloa. Myöhemmin 1970-luvulla Olga luovutti tilaosuutensa veljelleen ja siirtyi asumaan

kerrostaloon Huhkolan alueelle.

Täällä tutun kerrostalon ympäristössä aika on kulunut hyvin. Korkeasta iästään huolimatta hän asuu edelleen kotonaan. Veljen ja sisaren lapset käyvät toki säännöllisesti tättään katsomassa ja suorittavat kauppa ym. asioita.

Merkkipäivää vietettiin lähisuvun kesken ravintola Leon Kaffeessa. Nuorin sisar **Sirkka Pohjalainen** o.s. **Silvennoinen**, s. 1925, elää Valkeakoskella.

Onnittelumme 100-vuotiaalle!

REINO ÄIKIÄ

Tietääkö joku huutolaispojan runosta?

Aleksi Taljasta (Riston Ale) on jossakin karjalaisessa lehdessä vuonna 1918 julkaistu runo "Huutolaispoika". – Onko jollakin tietoa asiasta, sillä kysymys on virinnyt esiin Taljan sukuseura ry:n kokouksessa, viestittää **Raili Huovila**.

Sukukirjan tekijä **Marja-Liisa Huovinen** (p. 040 725 6599) ottaisi mielellään runon ja tietoa siitä. Yhteystta voi ottaa myös Raili Huovila, Harmokuja 4 B 40, 01200 Vantaa, puh. 050 548 2681 tai sähköpostilla raili2@elisanet.fi.

Huutolaispoika Talja kuoli vapaaehtoisena vapausodassa 30.3.1918 ja on haudattu 13.4. Pyhäjärven sankarihautaan.

Talja, Kristian Aleksanteri, Pyhäjärvi V. I. Renki. S. Pyhäjärven V. I. Enkkuassa 1/1 1902. Vanhemmat: itsellinen Matti Talja (s. 20/1 1877, k. 28/1 1908) ja Varpu Mustonen (s. 13/5 1884). Oli lapsena huutolaisena. 11-vuotiaasta lähtien toisten palveluksessa. Lähti vapaaehtoisena vapausodastaan 14/2 ilmoittautuen Pyhäjärven esikunnalle, joka ei kuitenkaan häntä ensin tahtonut hyväksyä hänen nuoren ikänsä ja pienenutensa takia. Kun poika uhkasi lähteä yksin, jollei joukossa pääse, niin suostuttiin hänelle antamaan ratsuväen kivääri sekä lähetettiin hänet Käkisalmeen. Pääsi päivän perästä Rautuun. Haavoittui siellä jalkaansa. Palasi pian rintamalle ja oli aina ensimmäisenä rohkeimpain joukossa. Teki muutamaa päivää ennen kaatumistaan tiedusteluretkien Raudun asema-aitauksen sisäpuolelle, jossa kuulat vinkuivat hänen ympärillään repien hänen vaatteensaakin. Ilta yöstä 30/3 1918 shrapnellin osui häneen vasemmalta puolen rintalastaa ja kulki kainalosta ulos. Vasen käsi oli ruhjoutunut. Haudattiin 13/4 Pyhäjärven V. I. sankarihautaan, jolle pystytetyssä patsaassa hänen nimensä on.

Aleksi Taljasta (= Riston Ale) on jossakin karjalaisessa lehdessä 1918 julkaistu runo "Huutolaispoika".

Kirkonsanoma

Usko ja epäusko

20. Sunnuntai Helluntaista

Joskus – aika usein, miehistä tällä peruskysymystä. Uskonollisen uskon mielekkyyttä ajassa, jossa kokemuksellinen tieto on korvannut monet ennen selittämättömät asiat.

Ennen kaikkea ristiriitaa omassa uskonnäkemyksessä aiheuttaa maailmankuvien yhteensopimattomuus. Miten länsimaiseen kulttuuriin ja oman yhteiskuntamme perusrakenteisiin sopii ajatus arkaaisen kulttuurin uhrikäytännöstä ja siihen liittyvä kultti? Miksi ihminen uhrataan ja teloitetaan ris-

tillä toisten edessä ja edestä joka sunnuntai yhä uudelleen ja uudelleen?

Eräänlaisen myötelämi- sen matkan näihin kysymyksiin tein edesmenneen näyttelijän Åke Lindmanin seurassa. Pyhän saarnaa valmistaessa muistelin Lindmanin näyttelemää pappismiestä tv-sarjassa "Pikku kaupungin tarinoita". Siinä vanhenneva pappismies, pienen seurakunnan kirkkoherra, pohti oman elämänsä mielekkyyttä ja elämän tarkoitusta. Se oli pittoreskia ahdistusta melkein loppuun kalutusta aiheesta, mutta kuitenkin lämmin-

henkisesti kerrottu.

Taustalla kulki ajatus siitä, miten dogmaattiset rakennelmat sortuvat ja sanan usko sisältö ja merkitys joutuvat koetukselle - yksilön näkökulmasta. Toisaalla kulkee tarina yhteisöstä, ihmisten arjesta kipuineen ja iloineen, jossa vanhalla sielunpaimenella on oma tärkeä paikkansa kylän elämäntilanteissa. Hänen kautaan Jumala jakaa lohdutusta ja toivoa, vaikka itse sitä ei aina huomaakaan.

Uskosta siinäkin on kysymys. Joskus ihmettelen sitä, miksi meitä niin keho-

tetaan uskomaan tai suorastaan vaaditaan. Kaikkiin niihin teoreettisiin rakennelmiin, joita Jumalan ympärille on kasattu. Tuskin sellainen usko ketään pelastaa - sieltä missä on "itku ja hammasten kiristys". Ihmisen tieto on puutteellista ja ymmärrys vajavaista.

Ennemminkin on kyse vapahduksesta. Uskosta elämään ja armoon, jossa elämää eletään sen iloista nauttien - hyvällä omallatunnolla.

HANNU TOMPERI
Kokemäen seurakunnan kirkkoherra

Karjalaistytön ikimuistoiset kesät Ahvenanmaalla

Vuonna 1936 Pyhäjärvellä syntynyt **Meeri Happonen** (myöh. **Kuusisto**) päätyi pian sotien jälkeen erikoiseen kesäpestiin vuosina 1946 ja 1947. Vammalan seudulle asettuneen perheen kymmenvuotiaalle tyttärele esitettiin toive lähteä "suomenkielen opettajaksi" Maarianhaminaan, apteekkariperhe **Sundström**in kotiin.

– Pyhäjärveläisiä Marttoja johti Vammalan seudulla **Impi Wiika**, jonka ystäviä oli apteekkariperhe Sundström Ahvenanmaalla. Perheen rouva oli pyytännyt saada kesäksi 1946 heidän luokseen 10-11-vuotiaan suomenkielisen tytön, jonka kanssa heidän oman tyttärensä **Caritan** suomen taito saisi vahvistusta.

Meerin mummo oli perheen tuttu, oli käynyt hieromassa ja kuppaamassa-kin apteekkaria. Niin sitten mummo saatteli kymmenvuotiaan Meerin Maarianhaminaan, ja kesästä 1946 tuli ikimuistoinen. Meeri ja apteekkarin tytär viettivät yhdessä kesän "vapaana kuin taivaan linnut".

– En muista, että minulla olisi ollut koti-ikävä. Apteekkarin perheessä oli palvelija, joka huolehti ruoat ja siivoukset, meidän tyttöjen ei tarvinnut töitä tehdä.

Meeri Kuusisto, o.s. Happonen, Maarianhaminassa 1946. Kuvassa apteekkariperhe Sundström, rouva Carin, tytär Carita ja Meeri..

Ei edes kitkeä kasvimaata, jos perheellä sellaisia edes oli.

– Vietimme aikaa merenrantahuvilalla, uitiin ja soudeltiin läheisiin saariin. Kalastimme pienisilmäisillä verkoilla pikkukaloja pitkäsiimaa varten. Luonnosta keräsimme mansikoita, ja niistä apteekkarin rouva maksoi markan desilitralta, Meeri muistelee.

Seuraavanakin suvena

1947 Meeri kutsuttiin apteekkariperheeseen.

– Sillä kertaa sain tehdä matkan ihan yksin. Menin Turusta sisävesilaivoilla Maarianhaminaan.

Kohentuiko sitten apteekkarintytären suomenkielen taito?

– Kyllä siinä varmasti niin kävi. Muistan, että hänen kerrottiin saaneen koulusta numeron kahdeksan.

Samalla Meeri myös jou-

tui oppimaan ruotsia.

– Kyllähän sitä pakko oli oppia. Myöhemmin olin myös työpaikalla, jossa puhuttiin ruotsia. Ruotsin kielen taito on puhuttaessa tallessa, kirjallisesti ei, toteaa Helsingissä eläkepäiviään viettävä Meeri Kuusisto.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Kokouskutsu Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n syyskokoukseen

Helsinkiin **Karjala-talolle Laatokka-saliin** Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki, **su 25.11.12 klo 13.00**. Kokouksessa käsitellään sääntömuutokset syyskokousasiat. Niitä ovat mm. toimintasuunnitelma sekä tulo- ja menoarvio vuodelle 2013, jäsenmaksusta päättäminen, vuosittain valittavan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinta vuodelle 2013 ja jäsenten valinta erovuoroisten tilalle hallitukseen vv. 2013-2014.

Kokouksen jälkeen kuullaan asiasta tutkimusta tekävän Maj-Lis Tykkyläisen esitelmä runsaiden kuvanäytteiden kera Vpl. Pyhäjärvellä maailmansotien välisen ajan asuneesta taidemaalari Nikolai Tscherbakoffista ja hänen taiteestaan.

Keskustelun lomassa yhteislauluja sekä perinteiset pikkujoulukahvit pikkupurttavan kera. Arpajaiset, joita varten vastaanotetaan lahjoituksina pieniä voittoja. Tilaisuudessa on saatavana seuran teettämää vaakunapaitaa, 50-vuotishistoriikkia ja Muistojen järvi- dokumenttifilmiä.

Lämpimästi tervetuloa kaikki seuramme jäsenet ja muutkin pyhäjärveläisyydestä ja karjalaisuudesta kiinnostuneet!

VPL. PYHÄJÄRVI-SEURA RY:N HALLITUS

Kerro perheen ja suvun uutiset lehdessä

Pyhäjärvi-lehti julkaisee joka numerossa tietoja perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä, edesmenneistä ja valmistuneista.

Muistathan kuitenkin aina kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Kansallispukunäytös kruunasi Käden taidot -teemavuoden

Syyskuun viimeisenä lauantaina Karjalatalolla koettiin hyvin mieluisa tapahtuma kaikille kansallispukurinteen ystäville ja arvostajille. Esillä oli runsaat 30 luovutetun alueen pitäjien kansallispukua, lisäksi esimerkkejä kansanpuvuista ja uusista kansallispukukankaisista suunnitelluista asuista.

Kansallispuvuista vain osa on ”virallisia”, Suomen kansallispukuneuvoston tarkistamia ja hyväksymiä. Mukana näytöksessä ollut, lehden lukijoille tutuin Pyhäjärven puku ei sekään ole Kansallispukuneuvoston hyväksymä.

- Olen tehnyt itse tämän Pyhäjärven puvun, kertoi

sen yllään esitellyt Pirjo Kiiala. Ihmetyttää kovasti, että vaikka tämäkin puku on tehty tarkalleen Vuorelman ohjeiden mukaisesti, kansalaisopiston opastamana, niin mallia ei ole Kansallispukuneuvostossa jostain syystä tarkastettu eikä hyväksytty. Esitellessään pukuaan Pirjo Kiialaa keuhuttiin erityisesti siihen valmistamiseen sukista. Ne on sidottu ylhäällä pysymiseksi värikkäillä nyöreillä.

Kansallispukuneuvosto on suomalaista kansallispukukulttuuria vaaliva ja valvova elin. Uudet ja tarkistettut kansallispuvut ovat neuvoston toiminnan näkyvin osa.

Näytöksen edellä Jyväskylässä sijaitsevan Suomen Kansallispukukeskuksen amanuenssi **Taina Kangas** esitelmöi suomalaisesta kansallispukukulttuurista runsaiden kuvanäytteiden kera. Hän myös esitteli mukana olleista puvuista Kansallispukuneuvoston hyväksymät puvut.

Karjalan Liiton toiminnanjohtaja **Satu Hallenberg**, jolla oli yllään Muinaiskarjalan puku, esitteli muut puvut, mukana myös n.s. kansanpuvut, kuten ferresit ja sarafanit.

Myös viime kesänä Lahdessa kesäjuhilla ensi kertaa esillä olleista, kansallispukukankaista valmistetuista nykysuunnittelijoiden malleista nähtiin esimerkkejä.

Pyhäjärven pukua esitellyttä Pirjo Kiialaa pyydettiin näyttämään myös itse ompelemaansa pukuun kuuluvat, neulomansa sukat, mitkä kiinnitetään pysymään paikoillaan värikkäillä nyöreillä.

Kansallispuvut ovat kokeneet satavuotisen historian aikana monenlaisia vaihteita. Muoti, kauneuskäsitteiden muuttuminen ja käsityön arvostuksen vaihtelu ovat muiden muassa vaikuttaneet kansallispukujen muuttumiseen. Puvuista on syntynyt useita eriaikaisia, toisistaan poikkeavia versioita. Niin on vuosien saatossa käynyt Pyhäjärven puvullekin.

Pukutarkistuksien avulla kansallispuvut on pyritty palauttamaan mahdollisimman tarkasti esikuva-aineistoon vastaaviksi. Kansallispuku on tärkeä osa identiteettiä, karjalaisille se on näkyvä linkki menetettyyn kotiseutuun.

Näytöksen yleisö palkitsi runsain taputuksin esittelijät. Tuntui mukavalta, kun näki kansallispukuja ihan tavallisten, erilaisten ihmistyyppien yllä. Mannekiineik-

si oli hyväksytty niin nuoria kuin iäkkäitäkin, niin pajunvitsavartaloisia kuin tuhdimpiakin.

Ensi vuoden teemana musiikki

Kansallispukutapahtuma niveltyi Karjalan Liiton ja Pitäjähdistysten Liiton tämän vuoden teemaan, mikä on ollut Käden taidot. Ensi vuodeksi Liitto on valinnut teemaksi musiikin.

Kansallispukutapahtumaa ennen koolla olleet pitäjä- ja sukuseurojen edustajat saivat tehtäväkseen ideoida, miten kentän toiminnassa tätä musiikki-teemaa toteutettaisiin.

Liitto toivoo teeman näkyvän selkeästi, kun seuroissa piakkoin hyväksytään ensi vuotta koskevat toimintasuunnitelmat.

KAARINA
PÄRSSINEN

Yhdenlaista muotia edusti myös aikanaan hyvin suosittu ns. Aino-puku. Se ei ole kansallispukollenkaan, vaan alun perin v. 1893 näyttämövaatteeksi suunniteltu asu.

Kansallispukutapahtumassa nähtiin myös nykyisten nimekkäin pukusuunnittelijoiden ideoimia asuja. Niissä on käytetty Viipurin kansallispuvun kankaan värimaailman mukaisesti tehtyä villakangasta.

Suvannon seudun pitäjäyhteisöt järjestivät syksyisen neuvonpitonsa; yhteismatka siirtyy vuoteen 2014

Suvannon seudun pitäjäyhteisöt kokoontuivat lähes 20 hengen osanotolla Lempäälään 30. syyskuuta 2012. Jo perinteiseksi muodostuneen syystapaamisen isäntänä toimi Pyhäjärvi-Säätiön väki. Kokousta johti Yrjö S. Kaasalainen ja pöytäkirjaa piti Pirjo Kiiala.

Seitsemää kannakselaispitäjää edustavat yhteisöt ovat viime vuosina pitäneet kokouksia kahdesti vuodessa. Syksyn 2012 tapaamiseen ennätti väkeä kaikista muista paitsi Käkisalmeista; paikalla oli niin metsäpirttiläisiä, pyhäjärveläisiä, rautulaisia, räisäläisiä, sakkolalaisia kuin vuokselaalaisia.

Palaverien tarkoituksena on vaihtaa ajankohtaisia kuumia ja kerrata edellisten tapaamisten ja matkojen antimia. Yhteistyö on katsottu antoisaksi foorumiksi, jossa omien pitäjien lisäksi saadaan tietoa ja tuntumaa vanhoihin karjalaisiin naapuripitäjiin ja niiden kulttuuriperintöä vaaliviin järjestöihin. Samalla saadaan myös kokemusta siitä, millä keinoin voidaan pitää yhteyksiä vanhojen kotipitäjien nykyisiin venäläisviranomaisiin, mikä on koettu varsin tärkeäksi asiaksi.

Keväisin pitäjäyhteisöt ovat järjestäneet Suvannon seudulle yhteisen matkan, mutta keväältä 2013 se jää näillä näkymin väliin ja siirtyy vuodelle 2014; tutustumiskohteina ovat silloin Vuoksela ja Räisälä.

Suunnitelman mukaan ensi vuonna järjestetään yhteistyökumppanien kanssa seminaari, jossa käsitellään siviilin ja puolustusvoimien väen elämää jatkosodan aikana sotatoimialueella Kannaksella.

Suvannon seudun pitäjäyhteisöt jatkavat tapaamisiaan tammikuun 2013 lopussa, isännöintivuorossa on silloin Käkisalmi.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Pitäjäyhteisöt perhepotretissa. Edessä vas. Anja Kuoppa (Metsäpirtti), Ebba Penttilä (Vuoksela), Pirjo Kiiala (Pyhäjärvi), Kaarina Raatikainen (Rautu), Raili Lameranta (Rautu) ja Kaarina Pärssinen (Pyhäjärvi). Takana vas. Taisto Virkki (Vuoksela), Hannu J. Paukku (Sakkola), Aimo Kalenius (Räisälä), Arto Hämäläinen (Metsäpirtti), Antti Hynnä (Sakkola), Antti Kuisma (Räisälä), Kalevi Hyytiä (Metsäpirtti), Yrjö S. Kaasalainen (Pyhäjärvi) ja Aila Alanen (Sakkola).

Pärssiset ja Pulakat kotiseutumatkalla Pyhäjärvellä

Pärssiset ja Pulakat järjestivät yhteisen kotiseutumatkan Karjalaan Pyhäjärvelle 17- 20.8.2012.

17.8.2012 aurinkoinen, lämmin matkapäivä

Elomatkan järjestivät Pulakan ja Pärssisen Sukuseurat Matkaputuksen bussilla Musakan Lomarantaan. Matkalaisia oli 24 henkilöä plus kuljettaja. Matkareitti kulki Lauttakylän, Sastamalan, Nokian, Tampereen ja Lahden kautta Viipuriin ja sieltä edelleen Pyhäjärven Pyhäkylään.

Suomen puolella kerroimme bussissa mikrofonin itsestämme, keitä me olimme ja mistä kotoisin. Rajahovissa kävimme syömässä ja täytimme tullipaperin. Suomen sekä Venäjän tullimuodollisuudet menivät entiseen tapaan.

Viipurin Veikosta Antero ja Esko hakivat janojuomaa kaikille (vettä). Viipurissa Sorvalin Valinnassa vaihdoin eurot rupliksi ja jokainen osti oman maun mukaan. Muolaan horoskooppimerkillä oli ”mini-market” myymässä tuotteita.

Perillä Musakan Lomarrannassa olimme illalla seitsemän aikaan. Majoittumi-

nen huoneisiin ja illallinen ravintolassa. Huvimajassa skoolasimme juominkeja ja lauloimme pari laulua, sekä kerroimme itsestämme vähän enemmän kuin päivällä bussissa.

18.8.2012 sumuinen aamu, päivällä aurinkoa ja lämmintä

Aamiaisen jälkeen lähdimme kohti Sortanlahtea ja laiva vei meidät Konevit-san luostarisaarelle, matka maksoi 30 euroa, ja **Musakan Antti** oli meille opasana siellä. Naisilla piti olla hame päällä ja hiukset peitettynä, miehillä vaatetuksena pitkät housut, ei lyhyet.

Menomatalla näimme muutamia hylkeitä vilahtavan vedessä. Tutustuttiin luostarikirkkoon ja sen ympäristöön, kesäkirkossa kaksi miestä lauloi meille.

Takaisin tultua satamaan kuljettaja oli keittänyt kahvit meille, ja juotuamme ja syötyämme lähdimme Vuohensaloon Laatokan rannalle ihmettelemään ilmajuurimäntyä. Muutama henkilö kävi uimassa. Sieltä jatkoimme Käkisalmeen, jossa oli kaupunkikierto. Käkisalmen torillakin tuli käytyä.

Pyhäjärvellä **Johannes Ijäs** ja **Anna-Liisa Heikkilä** laskivat kukat Vapaussodassa kaatuneiden muistomerille, ja **Aila Mäkinen** ja **Antero Pärssinen** viime sodissa kaatuneiden sankarihaudan muistokivelle. Takaisin tulimme majapaikkaan illansuulla. Iltaruokailun jälkeen olikin saunominen ja yhteinen illanvietto yhteislaulun myötä.

19.8.2012 pilvinen aamu - ja kotikyliin

Aamiaisen jälkeen oli kotikyläkäynnit. Ensimmäisenä etappina oli Noitermaa, josta porukan suuremman osan juuret ovat lähtöisin.

Saimme tutustua vanhan kansakouluun, saimme käydä myös sisällä, pihalla oli tosi paljon erilaisia kukkia. Väyryset saivat tutustua omaan kotitaloonsa. Anna-Liisa Heikkilä kertoi sahan alueesta. Kävelimme Lammiharjulle, jossa toisella puolella oli Nurmilampi ja toisella Taipaleenlampi. Johannes Ijäs kotitalon paikalle oli rakennettu talo, joka ei ollut enää käytössä. Kävimme Anna-Liisa Heikkilän syntymäkodin edustalla, meidän luokse tuli talosta Julia-niminen nainen, hän puhui suomea hy-

vin, oli vierailulla miehensä veljen kodissa, he olivat kaikki Pietarista.

Noitermaan kaupan edustalla kuljettaja oli keittänyt kahvin, jota saimme nauttia karjalanpiirakoiden kera, **Aira Lähteenmäki** oli tehnyt piirakat. Ijäs porukka lähti Räisälään katsomaan, löytyisikö sieltä mitään.

Noitermaalta menimme Suhapaarinaan, jossa oli Ailan papan maatila, nyt sinne oli rakennettu huviloita. Takaisin Musakan Lomarantaan, eli kiersimme Pyhäjärven ympäri. Illallisen jälkeen viisi henkilöä lähti Musakan Antin kyydissä Alakylä-Kahvenitsa -Konnitsa kierrokselle.

Saunomisen jälkeen vietimme iltaa ravintolassa, lauloimme lauluvihkosta joka kappaleen ensimmäisen säkeistön ja lopetimme Karjalaisten lauluun.

20.8.2012 pilvinen aamu - ja Suomeen

Aamiaisen jälkeen oli yhteiskuva, jonka otti Antti Musakka kaikkien kamerailloilla.

Muolaassa horoskooppimerkillä minimarket oli jälleen esillä. Viipurissa teimme ostoksia peltavakaupas-

Aila Mäkinen ja Antero Pärssinen kunniakäynnillä sodissa kaatuneiden muistomerkillä Pyhäjärven hautausmaalla.

sa ja kauppahallissa, toinen kerros myymälästä oli suljettu. Tullimuodollisuuksien jälkeen olimme Suomen puolella, kävimme

Leikarissa vielä syömässä ja sen jälkeen kotimatka alkoi.

SEIJA PÄRSSINEN

Raunioille rakennetaan

JATKOA SIVULTA 1

Kertojat vievät meidät nyt sodanaikaiseen, noin 70 vuoden takaiseen Noitermaahan ja siihen läheisesti kuuluvalla Savimäelle.

Kylän keskeisiä rakennuksia olivat Juho Wellingin kauppa ja posti. Osuuskauppa ja Osuusliike (Ylä-Vuoksen Osuusliikkeen sivumyymälä). Ne kaikki olivat palaneet. Eeva Virkki, (o.s. Inkinen): ”Osuuskauppa oli ensin Sahayhtiön talossa ja kesällä 1942 se rakensi entiselle paikalle ison varastorakennuksen, jonka maantienpuoleisessa päässä oli myymälä. Sieltä sai tulitikut, suolan ja vähäiset korttiannokset, joskus kangastakin, kuka ensimmäisenä ehti kotiteineen ja kuponkeineen... Osuuskaupan johtajana oli nyt Pekka Viisainen ja myymäläapulaisina olivat Ester Happonen ja Hilikka Peltonen.”

Emilia Matikainen: ”Osuusliike oli ensin Tuomas Matikaisen talossa, mutta sitten se rakennutti uuden myymälärakennuksen entiselle paikalle. Myymälänhoitajana oli Kalle Kerminen ja Kermisen tyttäret olivat apulaisina. Kaupassa oli vähän tavaraa. Vielä joskus kauppiaan rouvalle kermapullon ja sain ”tiskin alta” sokeripaketin.”

Aini Welling: ”Porvarilla oli nyt postitoimisto ja asuimekin heillä. Posti oli auki joka arkipäivä kello

10-14, mutta palveli tarvittaessa muulloinkin. Postiliikenne oli vilkasta, sillä kylän asukasmäärä oli suunnilleen sama kuin ennen sotiakin, rintamalla olivat mukaan laskien. Kenttäpostia lähetettiin ja vastaanotettiin runsaasti ja postin kautta kulkeva rahaliikennekin oli vilkastunut.”

Kauppojen ja postin lisäksi kylän yhteiselämälle keskeisiä rakennuksia olivat kansakoulu, Noitermaan Saha ja Sahantalo sekä Osuuskassa. Nämä kaikki sijaitsivat maantieltä Lammiharjun suuntaan pienen männikön takana ja säästyivät takaa-ajetun vihollisen tuhoilta.

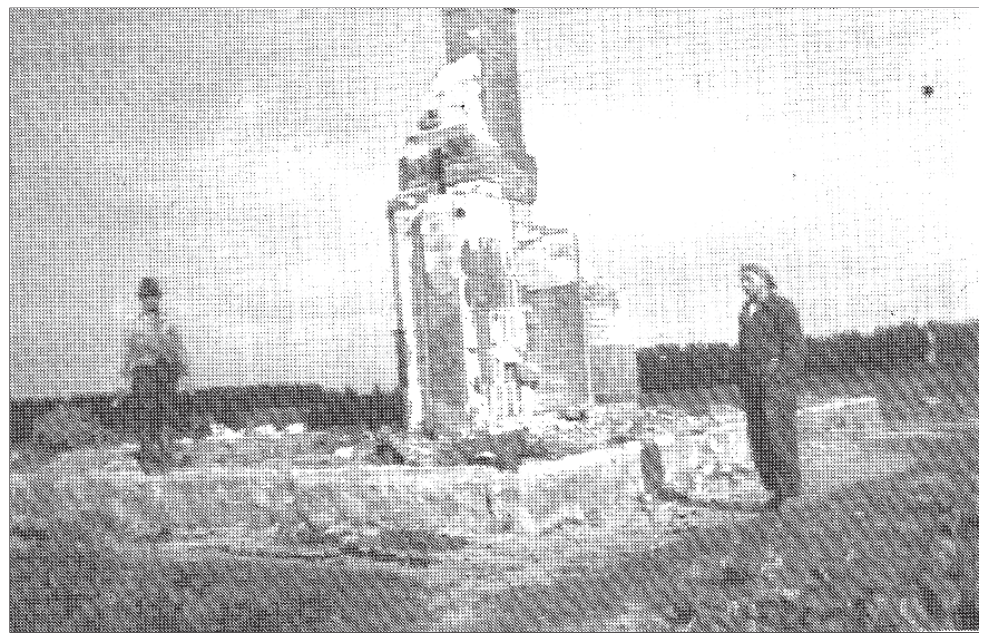
Mikko Matikainen oli Osuuskassanhoitaja sekä Sahan toimitusjohtaja ja hänen toimestaan sahalla saatiin työt käyntiin jo keväällä -42. Tämä helpotti huomattavasti seudun jälle rakennusta. Sahan työnjohtajana oli Matti Sippinen ja hänen kanssaan koneenkäyttäjänä Kusti Väyrynen. Heidän kotinsa läheisen Nurmilammen rannalla olivat säilyneet. Annikki Karttunen (o.s. Matikainen): ”Sahalla töissä olleet miehet olivat sitä ikäluokkaa, etteivät joutuneet armeijaan, lisäksi sahalla työskenteli naisia. Työtä tehtiin ”kahta löysii” eli kahdessa vuorossa. Meidän perhe asui ensin Kassantalossa ja sitten Sahantalossa. Siellä asuivat myös Laak-

koset ja Timperit. Yksi isoista huoneista oli koulun käytössä (alakoulu)”.

Kauppojen läheisyydestä lähti tie rautatien suuntaan ja sen tien varrella asui Matikaisia. Alma Rastas: ”Taloit olivat palaneet, mutta uunit näyttivät ehjiltä. Niinpä rauniouuneissa leivottiin hyvää kotileipää. Näin teki Liisa Matikainenkin, Aapon Liisa. Kun olimme naapureita, kuljin usein Matikaisen talon raunioitten ohi kesällä -42 ja näin Liisan leipomispuuhiissa. Eräänä päivänä Liisa kertoi, että nyt tuli parempaa leipää kuin edelliskertana. Päivä oli lämpimämpi ja leivät nousivat paremmin, ja kerrottuaan Liisa nauraa heittäytty hänelle tutun naurunsa.”

Emilia Matikainen: ”Talomme oli palanut, samoin Aappo ja Liisa Matikaisen talo naapuristamme, mutta Tuomas Matikaisen talo oli säilynyt. Asuimme Niukkasella äitini ja Jalmari Niukkasen perheen kanssa. Niukkasella oli viisi pientä lasta ja seuraavana kesänä (1943) lasten äiti, Helmi, kuoli. Mummo jäi hoitamaan lapsia. Mieheni Heikki oli sahalla töissä. Ostimme sahalla rakennustarvikkeet ja uusi asuinrakennus valmistui entiselle paikalle kesällä -43. Myös Heikin veljet, Aappo ja Juho Matikainen rakensivat uudet talot.”

Osuuskaupan naapuris-

Tuomas ja Toivo Rastas kotinsa raunioilla. Kuvat kirjasta Noitermaan seudun historiikki; Vaellusvuodet.

sa, etelään päin kuljettaessa, näkyivät nyt Simo Purasen pihapiirin monet rakennukset raunioina. Näille raunioille ei ehditty rakentaa, sillä veljekset Emil ja Armas olivat sodassa ja vanhasta isästä ei enää ollut rakentajaksi. Mutta tien vastakkaiselle puolelle, Osuusliikkeen naapuriin, saatiin uusi koti menetetyin tilalle. Hilja Puranen: ”Purasen pelloille oli talvisodan jälkeen tuotu jostain asuinrakennus. Mikko osti sen Sotilashallinnolta ja muutti entiselle kotipaikalle. Hän rakensi iltaisin, apunaan entisiä reserviläisiä, ja päivät hän palveli paikallisissa Is-joukoissa. Uusi talomme valmistui syksyllä -43 ja siinä oli iso tupa ja kaksi kamaria. Sulo ja Saimi Puranen rakensivat Korpeen oman talon.

Mari ja Kaisa rakennuttivat entiselle paikalle (Savtonttiin) uuden kodin”.

Sulo ja Mikko Puranen olivat veljeksiä, Kaisa ja Mari olivat heidän tätejään ja ”Korpi” oli noin kahden kilometrin päässä kylästä oleva laaja peltoaukea, jossa kyläläisillä oli viljelyksiä. Ennen sotaa sinne oli jo Konsta Felin ja hänen poikansa Väinö Felin pystyttä- neet talonsa ja muut pihapiirin rakennukset. Heidän kotinsa olivat säilyneet.

Mikko Purasen naapurissa, Lammille päin, oli Pensasmaa, entinen Perttulan asuinrakennus, ehkä kylän vanhimpia alkuperäisrakennuksia. Se on jäljellä vieläkin. Karttusten talo maantien reunassa oli poltettu. Heillä oli suunnitelmissa rakentaa uusi koti

lähemmäs Lammennrantaa, mutta he tekivät nyt vain tilapäisrakennuksen, sillä perheen pojat Evert, Heikki ja Vilho olivat sodassa, ja tyttäretkin, Aini ja Toini, rintamalottina. Kotona oli Anni-äiti ja Matti, joka hänkin joutui vielä rintamalle.

Uusi koulurakennus keskellä kylän peltoaukeaa seisoi tukevasti paikallaan. Olihan se kaksikerroksinen, näyttävä, valkoiseksi rapattu tiilirakennus. Ennen talvisotaa se jäi sisältä kesken- eräiseksi, ja jatkosodan aikana se oli armeijan käytössä.

”Pelto-Purasten” rakennusryhmä koulun lähettyviltä oli hävitetty, mutta pienen matkan päässä tästä Heikki Ijäs talo oli kuin muistona menneestä jäänyt

Matti Karttunen ajamassa rakennuspuita uutta kotia varten talvella 1942.

paikalleen. Sen naapurissa, lähellä rautatietä ollut Tuomas Rastaan asuinrakennus oli raunioina. Alma Rastas, (os. Matikainen): ”Asuimme ensin naapurissa, Heikki Ijaksella. Rastaan tiilinavetan seinät olivat säilyneet ja samoja seiniä käyttäen ehdittiin rakentaa uusi navetta. Navetan yhteyteen tehtiin väliaikainen asunto. Tallista oli tehty tupa. Se oli valoisa ja hyvä asua.”

Tuomas Rastas oli koitoisin Raudusta, ja muuttanut perheineen Noitermaahan keväällä 1939. Tilan entinen omistaja, Antti Ijas muutti silloin perheineen Räisälään, josta olivat ostaneet uuden maatilan.

Maantietä kulkiessa tullaan Vesikonmäelle. Täältäkin oli kaksi taloa raunioina, tien vasemmalla puolella kaupoilta tullessa oli ollut Heikki Pulakan talo ja oikealla Heikki Matikaisen, eli Lautamieheliäisten talo. Pulakan perheestä olivat vanhemmat kuolleet ja nuoret sisarukset pitivät taloa.

Lainaus Kerttu Niukkasen, o.s. Pulakan päiväkirjasta: ”12.11.-42. Paras joululahja, jonka saamme, on oma koti. Sen ihanampaa lahjaa ei voi olla. Saamme asevelitalon, jollainen tehdään niille, joiden koti on palanut ja uuden kodin laittaja on kaatunut. Meillä ovat nyt takstuolit paikoillaan, toisilla on jo valmis. Viljo on tämän kodin meille hengellään lunastanut. Viel uusi päivä kaikki muuttava voi.

24.2.-43. Meillä olivat tänään tiilenvetotalkoot. Rupeamme navettaa rakentamaan.

5.8.-43 Viestimiehiä oli navetan runnia (perustaa) kaivamassa. 30.5.-44. On arkipäivä ja minulla on kiire. Navetan muurareille pitää laittaa ruokaa.”

Elina Matikainen: ”Tulimme keväällä -42 Noitermaahan. Kotimme oli palanut. Asuimme ensin Kaasalaisen Tahvolla saunarakennuksessa ja vanhuk-

set asuivat Felinin Olavilla. Lehmät olivat Hatakan navetassa, hevoset Hatakan kujamaalla. Kesän ja syksyn -42 aikana valmistui meille uusi koti ja pääsimme jouluksi oman katon alle asumaan. Heikki oli kesän ajan lomalla, mutta joutui taas syksyllä lähtemään sotaan. Emme rakentaneet entiselle paikalle, vaan maantien toiselle puolelle, Heikki Pulakan ja Kujassuun kujasten väliin. Teimme vain pienen rakennuksen ja se oli tarkoitettu myöhemmin muuttamaan saunaksi. Karja oli edelleen Hatakan navetassa.”

Vesikonmäen muut talot, Mikko Hatakan, Tahvo Kaasalaisen ja Mari Parkkusen, olivat säilyneet, ja niistä saivat kotinsa menettäneet tilapäisasunnon. Hatakalla oli useita perheitä, Pulakan sisarukset asuivat Parkkusella.

Lautamieheliäisten ja Tahvolaisten välistä tulivat kujaset radan suuntaan, Vanhallemäelle. Täällä oli kotini, Pekka Pulakan talo, ja se oli poltettu, vain hyväkuntoinen savupiippu ja palosta kärsinyt pihakuusi muistuttivat menneestä.

Aura Soronen, o.s. Pulakka: ”Noitermaahan tullessa meillä olivat rakennustarvikkeet mukana. (Hankittu Somerolta, jossa oli ollut uusi asuinpaikka). Näin pääsimme jo kesällä -42 tekemään uutta asuinrakennusta. Asuimme Liisa Komosella ja siitä pellon yli suoraan kuljettiin Vanhallemäelle, jonne uusi talo tehtiin entisen savupiipun ympärille, perustusta vain jonkin verran suurennettiin. Kirvesmiehenä oli Eemil Ukkonen, Kurin entisiä asukkaita. Syksyllä pääsimme omaan kotiin.”

Aino Honkala, o.s. Pulakka: Ensimmäisen talven lehmät olivat Komosen navetassa, mutta sitten niille tehtiin Vanhallemäelle tilapäinen rakennus. Saunakin oli jo tehty ja uutta navettaa varten oli perus-

tus valmiina.”

Pentti Pulakka: ”Kesällä -43 valmistettiin sementtitiiliä Kiimajärven rannalla Porsaanmäellä. Ajoin ne reikikelillä talvella -43-44 kotipihaan.”

Muistan, miten mieluista oli uusi koti. Tupa tuntui suurelta ja valoisaalta ahtaitten evakkoasuntojen jälkeen, ja isosta päätyikkunasta näkyi Kiimajärvi. Isän Juho-setä Kujassuusta, vaimonsa Helena ja invalidisoitunut Matti, isän serkku, asuivat toisessa kamarissa. Pieni Riitta-tyttö, 7-8-vuotias, taivalsi lähes päivittäin kotoaan reppu selässään n. kahden kilometrin matkan ”tuomaan evästä äijälle ja mummolle ja Mat-setälle”.

Hatakalta lähtivät kujaset myös Hietharjun suuntaan ja veivät Kujassuuhun. Siellä olivat säilyneet Martti Matikaisen rakennukset ja Musakan Sulon perheen koti, mutta Pulakan Juhon talo oli kadonnut.

Iida Pulakka: ”Tulin siivousryhmän mukana alkusyksystä -41 Noitermaahan. Kotipaikaltani löytyi viisi peruskiveä, kaikki muu oli purettu ja viety pois. Juho haki perheensä keväällä -42, isä ja minä olimme olleet kotikylässä jo koko talven. Asuimme naapurissa, Matikaisella. (Sukulaistalo, sillä Juho Pulakka, vanhempi ja Riitta Matikainen, Martin äiti olivat sisarusia.) Eemil Jälkönen oli kirvesmiehenä, kun kevättälvellä -43 rakensimme uuden, pienen asumuksen peltojen reunaan Rautkorpeen. Pääsimme muuttamaan Marianpäivänä 25.3. Juhon Lauri-poika oli silloin juuri syntynyt. Keväällä -44 oli tarkoitus aloittaa asuinrakennuksen teko. Rakennustarvikkeet olivat valmiina paikanpäällä ja sokeli laudoitettu.”

Tämä Kujassuun Pulakan perhe oli suuri. Siihen kuuluivat isovanhemmat Juho ja Helena, heidän lapsensa Matti ja Iida sekä Juho nuorempi, vaimonsa

Helena ja heidän lapsensa Hannes, Riitta, Markku, Raili ja Lauri. Myös Riitta Jälkönen, lasten toinen mummo, asui perheessä.

Vesikonmäen Parkkuselta eteenpäin mennessä oli Liisa Komosen talo jäljellä, samoin tien toisella puolella ollut, aiemmin mainittu Porvarin talo, jossa nyt oli posti.

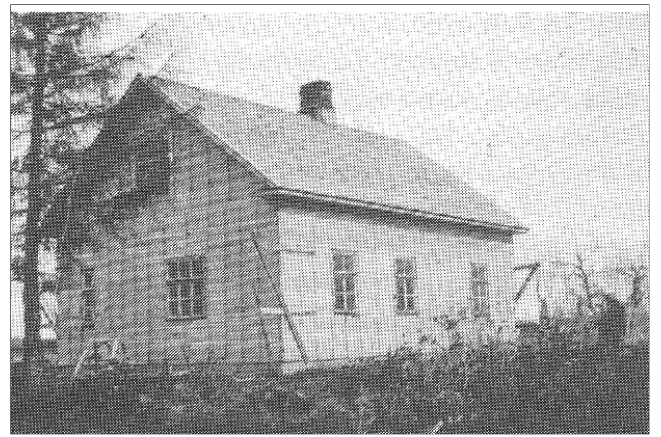
Mattilan mäki oli sivumalla, rautatien suunnassa, ja siellä olleet Heikki Purasen, Tauno Heikkosen, entinen Lötjösen talo ja Toimi Felinin talot olivat säilyneet. Purasen talon kohdalla tapahtui ikävä onnettomuus syyskesällä -43, jolloin talo paloi. Siinä olisi oman kertomuksen paikka.

Purasen kujasten jälkeen kääntyivät maantieltä taas kujaset vastakkaiseen suuntaan, Rautkorpeen, jossa oli monien talojen peltoja. Kujasten kylän puoleisessa kulmauksessa oli Kalle Komosen ja vaimonsa Ainin koti. Se oli palanut, ja sen raunioille ehdittiin rakentaa, olihan tämänkin talon isäntä sitä ikäluokkaa, ettei joutunut rintamalle.

Iida Pulakka: ”Eemil Jälkönen oli kirvesmiehenä, kun Juho Matikaisen ja Kalle Komosen taloja rakennettiin. Muistan, miten Kalle antoi kirvesmiehelle ohjeet, jotta tuvan lattian pitää siten olla niin lämmin, että hän tarkenee sillä saunan jälkeen paljain jaloin kävellä.”

Rautkorven kujasiin loppu varsinaisen Noitermaan kylä ja tästä alkaa Savimäki, mikä virallisesti kuuluu Kiimajärvenkylään, koska se on aikanaan ollut Kiimajärven hovin alaista aluetta. Jokapäiväisessä kanssakäymisessä mitään kylärajaakaan tässä ei tunnettu ja maisemallisesti alue oli samaa maantien halkomaa aukeaa.

Savimäellä olivat säilyneet Paavo Pelkosen ja Yrjö Inkisen rakennukset, samoin

Pekka Pulakan talo Noitermaassa, keväällä 1943 keskeneräisenä vielä.

Pulakan sisarusten asevelitalo.

Heikkosen, Hätösen, Savolaisen, Huttusen ja kauempana aukeasta ollut Väinö Laamasen talo.

Eeva Virkki: ”Savimäeltä olivat palaneet Antti ja Helena Variksen, Antti Avomäen Juho Tomperin, Elias Koistisen ja Kitusen talot. Varikset asuivat ensin karjakeittiöstä asuinhuoneeksi sisustetussa tilassa, kunnes heille -43 valmistui kaksikerroksinen asuinrakennus, jonka kellarikerroksessa oli sauna. Albert Kitunen oli vaikeasti haavoittunut ja palasi takaisin syksyllä -42, kun oli päässyt pois sotasaaralasta. Hän asui äitinsä Anni Lehtisen kanssa kotonani Inkisellä, kunnes he vuonna -43 pääsivät uuteen asevelitaloon, joka oli rakennettu entiselle paikalle”.

Tauno Heikkonen: ”Asuimme entisessä Lötjösen talossa, jonka olimme ostaneet ja Avomäet asuivat Ala-Heikkosella. Vuonna -43 Avomäelle valmistui uusi talo. Olga Lötjönen rakennutti itselleen talon Soprikkalaan.”

Mainitut Rautkorpi, Korpi ja Soprikkala olivat toisiinsa liittyvää, kauempana kylästä olevaa peltoaluetta, jonne nyt muutamit perheet suunnittelivat Konsta Felinin, ”Korven Konstan” tavoin uusien kotien paikkaa.

Oli sota-aika, mutta raunioille rakennettiin ja toiveikkaina katsottiin tulevaisuuteen. Olihan päästy kotiin!

ANNA-LIISA
HEIKKILÄ

Tilaa PYHÄJÄRVI -tuotteita

* **Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki.** 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkua ajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

* **Isännänviiri** (suunniteltu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

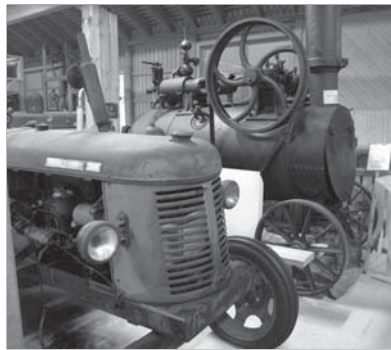
* **Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunniteltu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 42 euroa + postikulut.

* **Tilaukset säätiön asiamies**
Pirjo Kiiala p. 044-2815047 pirjo.kiiala@gmail.com

* **Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi** v. 1989 ilmestynyt kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historiaosuus entisestä kotipitäjästä ja murrenasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

Vantaan Maatalousmuseo – helmi museoiden joukossa

Kokoelmissa on useita traktoreita 1920-1950 luvulta, vanhin niistä Ford-merkkinen (ei kuvassa) on 1920-luvulta. Ja hevosvetoisia työkaluja esitellään myös.

Museon kokoelmissa on lisäksi paljon kotien pieniä tarve-esineitä.

Vantaanlaaksossa, samoissa maalaismaaisemissa kuin lähistöllä luonnonmukaisena kuohuva Vantaankoski ja tilausravintolaksi kunnostettu vanha Viilatehdas, toimii Vantaan maatalousmuseo. Vantaan kaupungista löytyvän, mutta harvojen tuntevan kohteen voi arvioida olevan suoranainen helmi museoiden joukossa. Nykyiset, punamullalla maalatut museon rakennukset Emil ja Maiju valmistuivat 2006. Nimet on annettu samalla kohden aikoinaan sijainneen maatilan Övre Nybackan viimeisen isäntäparin mukaan.

Museon omistaa ja sen perusti 1986 yksi vanhimista vantaalaisista yhdistyksistä, v. 1882 perustettu Helsingin Lantmannagille rf Vanda. Esineistöä ja tietoa tähän paikallismuseoon on kerätty entisen Helsingin maalaiskunnan alueelta. Silloiseen maalaiskuntaan kuului Vantaan lisäksi myös osia nykyisistä Helsingistä ja Tuusulasta.

Museokokoelmaa ja alueen historiaa esitteli retkeiläisille **Kurt Eklund**. Hän on ollut mukana museon luomisessa ja ylläpitämisessä alusta lähtien. Museon tarpeellisuus nousi esiin, kun nopean kaupungistumisen myötä maataloudelle ominaiset piirteet alkoivat kadota. Helsingin Lantmannagille aloitti museoprojektinsa 1980-luvulla. Alkuun esineistö oli esillä Itä-Vantaalla Wästerkullan kartanossa.

Asianmukaiset nykyiset museotilat kätkevätkin n. 1300 huolella hoidettua esinettä; traktoreita, puimakoneita ja lukuisia muita lapsuudestamme 1940-1950-luvulla mieleen jääneitä maatalouden työvälineitä ja koneita. Kokoelma ulottuu myös mm. pellavan käsittelyväli-

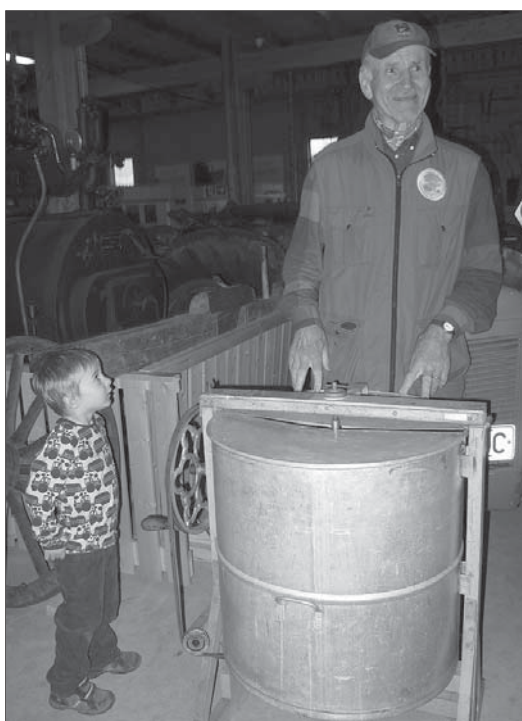
Juhani Paajanen.

neisiin, kotitalouden tarvekaluihin ja asujaimiston käyttämiin kodin tekstiileihin. Vanhimmat museon esineet ovat peräisin 1700-luvulta. Traktoreista vanhin on 1920-luvun Ford.

Historiakatsasta täydensi kahvittelun lomassa kuultu **Juhani Paajasen** esitelmä. Vuonna 1947 syntyneen Paajasen isä oli Pyhäjärven Yläjärven Paajasia. Vantaan kaupunkia vuodesta 1974 virkamiehenä, viimeksi vuodet 2003-2011 kaupunginjohtajana palvellut Juhani Paajanen kertoi retkeiläisille paitsi siitä, miten Vantaasta tuli Vantaa, myös siitä, millainen osuus karjalaisella väestöllä on ollut sotien jälkeen Vantaan asuttamisessa.

Toisin kuin nykyiselle Vantaan kaupungille, vanhalle Helsingin maalaiskunnalle oli tyypillistä voimakas maatalousyhteisö. Vuonna 1972 Helsingin maalaiskunnasta tuli Vantaan kaupunki ja vuonna 1974 Vantaan kaupunki. Vuonna 2001 juhlittiin Vantaan 650-vuotisjuhlaa.

Luovutetulla alueella syntyneen väestön osuus oli v. 1960 n. 10 prosenttia sillois-

Retkellä mukana olleista seuran jäsenistä nuorin, lokakuussa mukaan tullut **Kalle Laasala, 3 v**, ja varttunein **Johannes Iäs, 78**, tutkimassa museon esineistöä. Kuvat: Merja Kalenius.

sesta Helsingin maalaiskunnasta. Vuonna 2000 oli osuus pudonnut jo 2 prosenttiin. Tällä hetkellä Vantaan asukkaista enää 1 prosentti eli noin 2000 henkeä on syntynyt luovutetulla alueella. Kaupungin asukasluvu oli 2011 vuoden lopussa 203 001 henkeä.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran retkelle osallistui 10 seuran jäsentä. Nuorin heistä seuran uusi jäsen **Kalle Laasala, 3 v**. Hänen äitinsä isoisä **Arvi Johannes Nännimäinen**, s. 1914, lähti evakkoon Pyhäjärven Rauhajärveltä. Kallen ohella innokkaimpiin esineistön tutkijoihin lukeutui retkeiläisistä varttunein, maatalousalalla monissa tehtävissä elämäntyönsä tehnyt agrologi **Johannes "Jönni" Iäs**,

78. Vantaalla asuvaa Ijasta viehättivät jo lapsuudessaan Karjalassa ja sittemmin työelämävuosina hyvässä kunnossa pidetyt maatalouden tarvekalut. Jönni kertoi ke-
räilleensä itsekin kaikenlaisia vanhaa.

Heti museoretkeä seuraavana sunnuntaina Johannes Iäs pääsi kokeilemaan, miten hänen kokoelmistaan löytyvä vanha luodikko toimii. Hän osallistui ”pystykorvansa” kanssa Upinniemessä järjestettyihin vanhojen aseiden ampumakilpailuihin. Iäs kertoo hankineensa luodikon sillä kriteerillä, että se on valmistettu hänen syntymävuotenaan 1934 ja että siitä löytyy suojeluskunnan leima.

KAARINA
PÄRSSINEN

TAPAHTUMAKALENTERI

Karjalaisen kansan messu. Sastamalan seurakunta järjestää yhteistyössä Äetsän Karjalaseura ry:n kanssa Karjalaisen kansan messun Keikyän kirkossa (osoite Akuntie 7, Sastamala) su 28.10.2012 klo 18. Saarnan tilalla evakkonäytelmä. Mukana PieniSuuriMissio.

Tampereella Kalevankankaalla Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä on pyhäinpäivänä 3.11.klo 12 tamperelaisten karjalaisseurojen järjestämä kunnianosoitus. Pyhäjärvi-kerho on tilaisuuden järjestelyvuorossa.

Karjalaisten hengellinen tilaisuus Kiikoisissa 4.11.2012. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun Kiikoisten kirkkomaalle pystytettiin Karjalaan jääneiden muistomerkki. Paaden ympärille hiljennytään sunnuntaina klo 13, kun Äetsän/Kiikoisten, Huittisten ja Vammalan karjalaseurat järjestävät perinteisen hengellisen tilaisuuden. Tilaisuus on samalla Karjalaseurojen Satakunnan piirin hengellinen päätapahtuma tänä vuonna. Seppelenlaskun jälkeen Kiikoisten seurakuntatalossa on kahvitarjoilu ja ohjelmallinen osuus.

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon marraskuun tarinatuokio ke 7.11. klo 13.30, Koulukatu 12. Tilaisuudessa voi ilmoittautua pikkujouluun ja kerhon 25-vuotisjuhlaan, joka on la 8.12. klo 15 Ravintola Vaskitähdessä, Hatanpään puistokuja 22.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon marraskuun kokous pidetään Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17, Lahti torstaina 8.11.2012 klo 13 alkaen. Suunnitellaan joulukuun kahdeksannen päivän pikkujouluja. - Tervetuloa!

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokoontuu lauantaina 24.11.2012 Karjalatalolla Käpylänkuja 1 Helsingissä Laatokka-salissa. Vetoryhmä kokoontuu klo 12.00. Kello 12.30-14.00 on varattu vapaaseen keskusteluun ja tietojen vaihtoon. Varsinainen kokous on klo 14.00-17.00. Kokouksessa Esko Simonen kertoo kirjasta ”Elämää edestakaisin”. Miksi se on enemmän kuin Ihalaisen sukukirja ja miten kirja toteutettiin? Kokouksen järjestelyvastuu on Pyhäjärven edustajilla. Joukolla mukaan – tervetuloa!

Valtakunnallinen talvisodan syttymisen muistotilaisuus on Tampereen Wanhassa kirkossa Keskustorilla pe 30.11. klo 18. Tilaisuuden järjestäjinä ovat Karjalan Liitto ja Karjalaisseurojen Tampereen piiri. Puheen pitää emerituspiispa Juha Pihkala. Kirkosta lähdetään kynttiläkulkueena Ortodoksiseen kirkkoon, jossa rukouspalveluksen toimittaa seurakunnan kirkkoherra isä Markku Toivanen. Tilaisuuden päätteeksi iltatee.

Erillinen Pataljoona 6:n Perinneyhdistys järjestää ErP6:n asevelijuhlan Lempäälässä 27.12.2012. Juhlallisuudet alkavat jumalanpalveluksella Lempäälän kirkossa klo 10, sen jälkeen seppelenlaskut ja kirkkokahvit Ehtookodossa. Pääjuhla alkaa klo 13, juhlaohjelma 25 euroa pitäen sisällään väliajalla tarjottavan lounaan. Juhlapuhujana eversti evp. Antero Pärssinen.

vpl. Pyhäjärvi Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio	
	
Päätoimittaja: Marjo Ristilä-Toikka Rautasementtie 375 37570 Lempäälä puh. 040 730 2622 tai 03-3748 448 marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi	Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset: Toimitus, päätoimittaja Rautasementtie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä
Toimitusneuvosto: Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pulakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.	Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies Pirjo Kiiala Lamminkankaantie 12 33420 Tampere puh. 044-2815047 pirjo.kiiala@gmail.com
Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.	Sivunvalmistus: Marjo Ristilä-Toikka
Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk. Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e tekstissä.....0,80 e pienin ilmoitus.....20 e Hintoihin lisätään alv. 23%	Painopaikka: Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki

Pikkujoulu Karjalassa 23.-26.11.2012

Viipuri, Pyhäjärvi, Käkisalmi, Viipuri
 Lauantaina Musakalla pikkujoulu, jossa joulupukki ja tanssimusiikkia. Jokaiselle pikkujouluylälys.
 Yöpymiset Lomaranta Musakalla.
 Tiedustelut: Heli Salminen, puh.050-5671586 tai 02-6331784

JOS OSOITTEESI MUUTTUU,
 muista ilmoittaa uusi lehden toimitukseen.

PYHÄJÄRVI-LEHDEN

seuraavan numeron aineistot toimitukseen
 pe 9.11.2012 mennessä, kiitos.

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunisti Vpl Pyhäjärveä**, osat I ja II.
 Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.
 Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040
 Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja.